

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/145/2025
Identifikačné číslo spisu:	8108221773
Dátum vydania rozhodnutia:	29.10.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Terézia Mecelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:8108221773.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu V. X., narodeného X. U. XXXX, V., P. XXXX/XX, zastúpeného advokátom JUDr. Michalom Fecilákom, Prešov, Jesenná 8, proti žalovanému mestu Prešov, Prešov, Hlavná 73, zastúpenému advokátom JUDr. Alojzom Naništom, Prešov, Sládkovičova 8, o náhradu za užívanie nehnuteľnosti, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 13C/217/2008, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 18. decembra 2024 sp. zn. 22Co/69/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobca je povinný zaplatiť žalovanému náhradu trov dovolacieho konania vo výške určenej súdom prvej inštancie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) v poradí štvrtým rozsudkom z 20. júna 2023 č. k. 13C/217/2008-2047 žalobu zamietol a žalobcovi uložil povinnosť nahradiť žalovanému trovy konania v rozsahu 94 %. Zamietnutie žaloby vo vzťahu k nároku na náhradu za vecné bremeno za obdobie od 1. júla 2009 do 12. decembra 2012 (zostávajúceho predmetom sporu v tomto štvrtom rozhodnutí súdu prvej inštancie) odôvodnil tým, že náhrada za zákonné vecné bremeno vzniknuté podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 66/2009 Z. z.“) je jednorazová a nemá charakter opakovaného plnenia, pričom tento nárok patrí iba vlastníkovi pozemku v čase vzniku zákonného vecného bremena a je možné ho uplatniť iba v trojročnej premlčacej dobe, ktorú žalobca nedodržiaval. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania (ktoré je predmetom dovolacieho konania) právne odôvodnil ustanovením § 251, § 255 ods. 1 a 2 v spojení s § 262 ods. 1 a 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). Vecne dôvodil, že žalobca sa domáhal zaplata celkovej sumy 15 587,53 eur (pôvodne žiadal priznať 1 989,61 eur). Žalobca bol úspešný v časti zaplata sumy 322 eur (priznanej prvým rozsudkom súdu prvej inštancie zo 6. februára 2012 č. k. 13C/217/2008-445), čo predstavuje úspech v rozsahu 3 % po zaokrúhlení a

neúspech v rozsahu cca 97 %. Miera úspechu žalovaného predstavuje 94 % (97 % - 3 %), a preto mu v tomto rozsahu súd prvej inštancie priznal nárok na náhradu trov konania.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej tiež len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie tiež len „nižšie súdy“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 18. decembra 2024 sp. zn. 22Co/69/2023 podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v oboch jeho výrokoch a žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti žalobcovi v rozsahu 100 %. Potvrdzujúce rozhodnutie o trovách konania pred súdom prvej inštancie (proti ktorému smeruje dovolanie) právne odôvodnil ustanovením § 255 a § 257 CSP. Uviedol, že pri rozhodovaní o náhrade trov konania sa v každom konaní uplatňuje zásada zodpovednosti za výsledok. Ustanovenie § 257 CSP predstavuje odchýlku od tejto zásady; súd výnimočne neprizná náhradu trov konania, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa. K odvolacím námietkam žalobcu, že súd prvej inštancie sa nezaoberal možnosťou aplikácie § 257 CSP, dodal, že aplikácia uvedeného ustanovenia pri rozhodovaní o náhrade trov konania predstavuje vždy výnimočný prípad, ktorý musí byť v rozhodnutí aj náležite odôvodnený. Pokiaľ žalobca tvrdil, že vzhľadom na právny názor vyslovený v rozsudku odvolacieho súdu z 25. septembra 2018 sp. zn. 6Co/77/2017 sa mohol dôvodne spoliehať, že v konaní bude úspešný, odvolací súd poukázal na to, že napriek množstvu súdnych rozhodnutí prvoinstančných súdov, odvolacích súdov, Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) a tiež aj Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) o tom, že náhrada za zákonné vecné bremeno podľa zákona č. 66/2009 Z. z. je jednorazová, ktorá sa premlčuje, žalobca zotrval na právnom názore o opakovanej náhrade, o čom svedčí aj žalobcom podané odvolanie a jeho dôvody, keď v obsiahlej argumentácii opakovane polemizoval s právnymi závermi súdov prvej aj druhej inštancie, ako aj dovolacím súdom. Žalobca bol okrem iného stranou sporu v konaní vedenom na najvyššom súde pod sp. zn. 7Cdo/292/2021 (na súde prvej inštancie pod sp. zn. 15C/130/2015), kde podal ústavnú sťažnosť, ktorú ústavný súd odmietol; žalobca mal teda vedomosť o tom, ako súdy posudzujú formu náhrady za zákonné vecné bremeno. Správne preto postupoval súd prvej inštancie, keď pri rozhodovaní o trovách konania aplikoval ustanovenie § 255 ods. 1 a 2 CSP v spojení s § 262 ods. 1 a 2 CSP. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd právne odôvodnil ustanovením § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP a vecne plným úspechom žalovaného v odvolacom konaní.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu v časti o trovách konania podal žalobca (ďalej aj len „dovolateľ“) dovolanie. Dovolanie odôvodnil ustanovením § 420 písm. f) CSP, t. j. nesprávnym procesným postupom súdu znemožňujúcim strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Navrhol zrušiť rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, prípadne zrušiť aj rozsudok súdu prvej inštancie v časti rozhodnutia o nároku na náhradu trov konania a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Namietal, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spolu s rozsudkom súdu prvej inštancie nespĺňajú základné požiadavky presvedčivosti. Zo strany odvolacieho súdu došlo k porušeniu zásady dvojinstančnosti konania, keďže súd prvej inštancie (ne)možnosť aplikácie § 257 CSP nijako neodôvodnil a odvolací súd aj tak jeho rozhodnutie potvrdil; žalobca sa nemohol nijako brániť a argumentovať voči „novým dôvodom“ neaplikovania § 257 CSP uvádzaným odvolacím súdom. Postup odvolacieho súdu pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania bol nesprávny, vo vzťahu k žalobcovi je napadnutý rozsudok diskriminačný, keď odvolací súd vlastne trestal žalobcu za to, že počas celého konania prezentoval svoj právny názor, s ktorým sa odvolací súd v napadnutom rozsudku nestotožnil. Odvolací súd zároveň neposkytol žalobcovi relevantnú odpoveď na jeho priamu odvoláciu námietku, ktorú „vyriešil“ vyhýbavou okľukou poukazovaním na nesúvisiace skutočnosti, napriek tomu, že judikatúra vo vzťahu k náhrade za zákonné vecné bremeno vzniknuté na základe zákona č. 66/2009 Z. z. objektívne prešla turbulentným obdobím, počas ktorého boli právne názory súdov absolútne protichodné. Nižšie súdy nesprávne aplikovali § 255 CSP, pretože samotný úspech v konaní nemožno mechanicky a formalisticky hodnotiť iba podľa toho, že vo väčšej časti konania bol žalobca neúspešný. Aj keď odvolací súd poukázal na relevantné skutočnosti významné pri posudzovaní dôvodov hodných osobitného zreteľa, týmito okolnosťami sa bližšie vôbec nezaoberal. V prejednávanej veci bolo možné aplikovať § 257 CSP a stranám konania nárok na náhradu trov nepriznať, pretože to vyplýva z povahy a okolností sporu a taktiež zo zložitosti doposiaľ neriešenej právnej problematiky. Priznanie nároku na

náhradu trov konania žalovanému je neprimerane tvrdé a nespravodlivé, nakoľko žalobca je dlhodobo nútený trpieť obmedzenie svojho vlastníckeho práva bez toho, aby mu bola za to poskytnutá primeraná náhrada. Dôvodné je nepriznať žalovanému náhradu trov konania, nakoľko tento má v zmysle zákona č. 66/2009 Z. z. garantované bezplatné a časovo neobmedzené užívanie cudzích pozemkov pod stavbami.

4. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu poukázal na to, že dovolateľ v konaní pred súdom prvej inštancie nenavrhol postup podľa § 257 CSP a nepreukazoval dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré by mal súd postupovať podľa citovaného ustanovenia. Odvolací súd dal v napadnutom rozhodnutí primerané odpovede na odvolacie námietky, argumentácia dovolateľa poukazovaním na vývoj judikatúry v otázke formy náhrady za zákonné vecné bremeno nie je dôvodná. Navrhol dovolanie ako neprípustné odmietnuť.

5. Najvyšší súd po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo vydané napadnuté rozhodnutie (§ 424 CSP), za splnenia tiež podmienok zastúpenia takejto strany a spísania jej dovolania v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 časť vety pred bodkočiarkou CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je potrebné odmietnuť.

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Ústavný súd v uznesení zo 17. septembra 2019 č. k. I. ÚS 387/2019-26 konštatoval, že podľa § 357 písm. m) CSP jedným z uznesení, proti ktorým je prípustné odvolanie, a ktoré sú tak v danej nimi riešenej otázke s konečnou platnosťou preskúmateľné v rámci odvolacieho konania, je aj uznesenie, ktorým súd prvej inštancie rozhodol o nároku na náhradu trov konania s konečnou platnosťou, takže rozhodnutie odvolacieho súdu o tomto odvolaní je v otázke nároku na náhradu trov konania rozhodnutím konečným (ktorým sa konanie v tejto otázke nároku končí, pozn.), a teda ho možno v zmysle už uvedeného považovať za rozhodnutie preskúmateľné v dovolacom konaní (len) z dôvodov zmätočnosti ako rozhodnutie, ktorým sa konanie končí.

8. Žalobca vyvodzoval prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP.

9. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo 113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto posudzoval opodstatnenosť argumentácie dovolateľa, že v konaní došlo k ním tvrdenej vade zmätočnosti.

11. Pojemným znakom vady zmätočnosti uvedenej v ustanovení § 420 písm. f) CSP je, že k nej došlo nesprávnym „procesným“ postupom súdu, ktorý znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra pojednania veci (to, ako súd viedol konanie), znemožňujúca strane sporu (skôr a dnes ešte v

mimosporových konaniach stále účastníkovi konania) realizáciu jej procesných oprávnení a možnosti jej aktívnej účasti na konaní (tu por. R 129/1999 a 1Cdo/202/2017, 2Cdo/162/2017, 3Cdo/22/2018, 4Cdo/87/2017, 5Cdo/112/2018, 7Cdo/202/2017 a 8Cdo/85/2018). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

12. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces, ktorý je chránený v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ústavný zákon SNR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov, ďalej tiež len „Ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (príloha oznámenia FMZV ČSFR č. 209/1992 Zb., ďalej len „Dohovor“), je okrem práva domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (prístup k súdu) aj právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia síce neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania, avšak z odôvodnenia rozhodnutia musia byť zrejmé všetky pre rozhodnutie podstatné skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia.

13. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že rozhodovanie o trovách konania je integrálnou súčasťou civilného sporového konania, a ako také spadá pod čl. 46 ods. 1 Ústavy, prostredníctvom ktorého sa zaručuje každému základné právo na súdnu ochranu.

14. V napadnutom rozhodnutí v prejednávanej veci odvolací súd uviedol podrobne v odseku 49. odôvodnenia dôvody, ktoré ho viedli k záveru o správnej aplikácii § 255 CSP súdom prvej inštancie (viď tu podrobne v odseku 2. tohto rozhodnutia) a o nenaplnení dôvodov hodných osobitého zreteľa podľa § 257 CSP. Argumenty týkajúce sa dvojinstančnosti konania nie sú namieste. Keď súd prvej inštancie aplikoval ust. § 255 CSP a odvolací súd sa náležite vysporiadal s námietkami odvolateľa/žalobcu (ktorý aplikáciu ust. § 257 CSP navrhoval v odvolaní), nemožno hovoriť o arbitrárnom rozhodnutí.

15. Z odôvodnení rozhodnutí nižších súdov v napadnutej časti o trovách konania, chápaných v ich organickej jednotke ako celok (I. ÚS 259/2018), je dostatočne zrejmé, z ktorých skutočností vychádzali, akými úvahami sa riadil súd prvej inštancie, ako ich posudzoval odvolací súd a aké závery zaujal k jeho právnomu posúdeniu. Odvolací súd a pred ním súd prvej inštancie odôvodnili svoje rozhodnutia podrobne, spôsobom zodpovedajúcim zákonu. S potrebnou presvedčivosťou vysvetlili tak všeobecné právne úvahy, ktoré mali na zreteli pri rozhodovaní, ako aj individuálne okolnosti preskúmaného prípadu.

16. V súvislosti s odôvodnením rozhodnutí dovolací súd dáva do pozornosti dovolateľovi ust. § 387 ods. 2 a 3 CSP, v zmysle ktorých ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody. Odvolací súd sa v odôvodnení musí zaoberať aj podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie. Odvolací súd sa musí v odôvodnení vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní. Z týchto ustanovení CSP nevyplýva, že by rozhodnutia nižších súdov takýmto odôvodnením nezodpovedali. I keď súd prvej inštancie nič bližšie k ne/aplikácii ust. § 257 CSP (keďže mal zjavne za to, že podmienky na aplikáciu tohto ustanovenia tu neboli) neuviedol, odvolací súd svojou argumentáciou učinil zákonu zadosť, keď jasne, stručne a výstižne uviedol, prečo k aplikácii tohto ustanovenia v danom prípade nedošlo.

17. Za procesnú vadu konania uvedenú v § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa. Ani prípadné nesprávne právne posúdenie nezakladá vadu zmätočnosti (R 24/2017).

18. Dovolateľ navyše opomenul, že princíp dvojínštancnosti nie je absolútny. Aj v zmysle záverov ústavného súdu (porov. napr. I ÚS 389/2017 alebo I. ÚS 625/2025) i jednostupňová súdna sústava je z hľadiska záruk vyplývajúcich z čl. 6 ods. 1 dohovoru vo všeobecnosti akceptovateľná. Podstatné je, aby bolo v konkrétnom jednostupňovom konaní naplnené právo dotknutej osoby na spravodlivý proces vo všetkých jeho aspektoch. Vychádzajúc tiež z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Le Compte, Van Leuven a De Meyere proti Belgicku z 23. 6. 1981, Adolf proti Rakúsku z 26. 3. 1982, Feldbrugge proti Holandsku z 29. 5. 1986), dvojínštancnosť nie je všeobecnou zásadou civilného súdneho konania (sporového či mimosporového). Preto ako už bolo vyššie uvedené, námietka dvojínštancnosti konania nebola dôvodná.

19. Prípustnosť dovolania z ust. § 420 písm. f) CSP v danom prípade nevyplýva (táto vada zistená nebola). Pre úplnosť sa uvádza, že podľa § 421 ods. 2 CSP dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n).

20. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobcu ako neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

21. V závere dovolací súd dodáva, že pokiaľ ide o argumentáciu uvedenú v dovolaní, táto sa vzťahovala hlavne na rozhodnutie o trovách konania pred súdom prvej inštancie, preto dovolací súd posudzujúc dovolanie podľa jeho obsahu dospel k záveru, že dovolanie nesmeruje aj proti výroku o trovách odvolacieho konania. Ak by tomu tak však bolo, muselo by byť konanie v tejto časti zastavené, nakoľko v tomto prípade by nebola daná funkčná príslušnosť najvyššieho súdu (v tejto časti rozhodol odvolací súd v prvej inštancii).

22. O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 256 ods. 1 CSP per analogiam tak, že žalovanému ako procesnému súperovi žalobcu, ktorý zavinil výsledok dovolacieho konania obdobný jeho zastaveniu, priznal nárok na ich plnú náhradu. O výške náhrady trov dovolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 CSP).

23. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.